

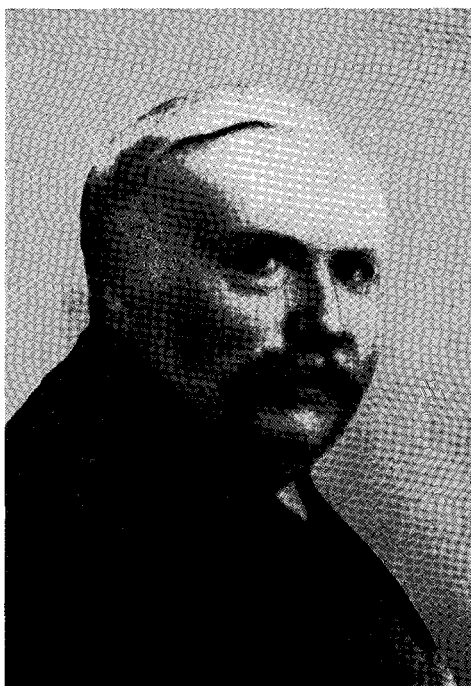
PAUL FAIDER (1886-1940)

1922

Paul Faider werd geboren te Luik op 20 september 1886 en overleed te Gent op 25 oktober 1940.

Hij behoorde tot een familie van juristen, magistraten en advocaten. Lagere en middelbare studiën volbracht hij in zijn geboortestad en liet zich in 1903 inschrijven bij de Faculteit van Letteren en Wijsbegeerte van de Rijksuniversiteit te Luik, waar hij het hoogstaand onderwijs genoot van grote leermeesters, als Parmentier, Michel en Waltzing. In 1907 promoveerde hij tot doctor in de Klassieke Talen met een schitterend proefschrift over Justus Lipsius. In 1909 werd hij als primus bekroond in de Universitaire Wedstrijd en kort daarop begon hij zijn loopbaan in het onderwijs: jarenlang gaf hij les aan het Atheneum te Bergen. Gedurende deze periode nam hij actief deel aan het letterkundig en artistiek leven van de stad en werd er wegens zijn grote onderlegdheid en gemoedelijke omgang ten zeerste geapprecieerd.

In 1921 behaalde hij de titel van speciaal doctor in de Klassieke Talen met een onderwerp, dat hem sinds lang bezighield. Reeds in 1903 had Prof. Stecher de belangstelling van de jonge latinist gewekt voor Nero's leermeester, Seneca. Sedertdien heeft P. Faider niet opgehouden zich voor het werk

van de Latijnse moralist te interesseren. In 1921 verschenen zijn „*Études sur Sénèque*” en in 1928 verzorgde hij een uitgave met commentaar van de *De Clementia*, die spijtig onvoltooid bleef.

In 1922 werd hij benoemd tot docent aan de Rijksuniversiteit te Gent, in opvolging van Paul Thomas. Deze grote leermeester, die gedurende 45 jaar de leerstoel voor Latijn aan de Gentse universiteit met zoveel gezag had bezet, verklaarde bij de installatie van zijn jonge opvolger: „En descendant de ma chaire, j'ai l'immense satisfaction d'y voir monter à ma place un homme plein de talent, de zèle et d'ardeur, qui insufflera une vie nouvelle à l'enseignement des lettres latines. Unissant à la sévérité de la méthode philologique un sens artistique et littéraire raffiné, vous êtes appelé à exercer sur la jeunesse studieuse une grande

et salutare influence. Si j'ai pu rendre quelques services à l'Université, j'estime que ce n'est pas l'un des moindres que d'avoir contribué à vous assurer ma succession". Faider toonde zich inderdaad onmiddellijk volledig geschikt voor zijn taak. Naast zijn zware leeropdracht bleef hij zich wijden aan het wetenschappelijk onderzoek, waarbij hij zijn studenten betrok. In 1924 publiceerde hij uittreksels van Aulus Gellius, in *usum lectionum suarum*, een tekst, die hij in samenwerking met de doctoraatsstudenten uitgaf. In 1926 publiceerde hij het kostbare *Répertoire des index et lexiques d'auteurs latins*; in 1928 de reeds hoger vermelde uitgave van de *De Clementia* en in 1931 de „*Catalogue des manuscrits de la Bibliothèque de la ville de Mons*". Met dit laatste werk kreeg zijn onderwijs een nieuwe orientatie. Nog in 1931 verscheen zijn „*Répertoire des éditions de scolies et commentaires d'auteurs latins*", eveneens ontstaan tijdens de seminarie-oefeningen te Gent.

Voor een steeds talrijker en geestdriftiger auditorium las en commentarieerde Paul Faider het werk van grote Latijnse dichters: Tibullus, Virgilius, Propertius, zonder hierbij zijn geliefde Seneca, noch schrijvers van mindere rang te verwaarlozen. De gedeeltelijke vernederlandsing der Gentse universiteit in 1923 beperkte de leeropdracht van Faider. Na de volledige vernederlandsing der Universiteit in 1930 werd in 1934 een einde gemaakt aan zijn leeropdracht te Gent. Zijn heengaan werd algemeen betreurd: evenals te Luik en te Bergen, had hij te Gent hechte vriendschappen gesloten.

Benoemd tot Conservator van het domein te Mariemont en ontlast van de opslorpemde bezigheden van het professoraat, kon Faider zich voortaan zonder beperking wijden aan zijn wetenschappelijke arbeid. De moeilijkheden die hij ondervonden had tijdens de voorbereiding van zijn Cataloog der handschriften van de bibliotheek van Bergen, brachten hem op het idee een algemene catalogoog van alle handschriften-depots in België op te stellen. Als inleiding op deze grootse onderneming liet hij in 1933 een „*Bibliographie des catalogues des manuscrits des bibliothèques belges*” verschijnen. Gesteund door de Koninklijke Belgische Academie, waarvan Faider in 1938 corresponderend lid was geworden, maakte dit werk snelle vooruitgang: de bewaarde handschriften te Brugge, Namen, Antwerpen, Kortrijk e.a. werden door hem geïnventariseerd en beschreven. Met de hulp van een aantal medewerkers, die hij voor deze onderneming wist te bezielen, heeft hij zich volledig aan deze taak gegeven: elke catalogoog draagt wel niet zijn naam, maar toch zijn stempel.

Deze opzoekingen leidden Faider vanzelf tot de studie van de middellatijnse letterkunde en hij legde zich dan ook volledig toe op de studie van het Middel-latijn. Toen de Internationale Academische Unie besloot tot een nieuwe uitgave van het glossarium van Du Cange vond zij onmiddellijk belangstelling bij Faider. Hij nam weldra actief deel aan de voorbereiding voor deze uitgave, en cumuleerde de functies van uitgever van de *Alma* en van secretaris van het Comité voor het „*Dictionnaire du Latin médiéval*”.

In een periode van 30 jaar heeft Faider aldus het gehele domein van de latijnse cultuur overschouwd. Vertrokken bij Justus Lipsius, — en wie Lipsius zegt, zegt ook Seneca — schreef hij een baanbrekend essay over Caecilius en belandde

nadien bij het Middellatijn. Zijn belangstelling voor het oude en klassieke latijn was even groot als die voor de Middeleeuwse Latijnse auteurs en voor de Humanisten.

Paul Faider was lid van de „Société des Antiquaires de France” en sedert 1938 corresponderend lid van de Koninklijke Belgische Academie.

PAUL VAN DE WOESTIJNE.

PUBLIKATIES VAN PAUL FAIDER

IN BOEKVORM

- Les évacuations de citoyens français vers la ville de Mons.* Bergen, 1918, 92 pp.
Etudes sur Sénèque. Gent, 1921, 323 pp.
Paulus Pompilius: Vita Senecae. Gent, 1921, 56 pp.
Justus Lipsius. Bergen, 1922, 37 pp.
A. Gellii Noctium Atticarum Excerpta. Bergen, 1924, 80 pp.
Mons. Bergen, 1925, 72 pp.
Répertoire des Index et Lexiques d'auteurs latins. Collection d'études latines, T. III, Parijs, 1926, 56 pp.
Sénèque. De la Clémence, 1e partie. Gent-Parijs, 1928, 99 pp.
Exposition documentaire de Reliures anciennes. Bergen, 1929, 54 pp.
Répertoire des éditions de scolies et commentaires d'auteurs latins. Collection d'études latines, T. VIII, Parijs, 1931, 48 pp.
Catalogue des manuscrits de la bibliothèque publique de la ville de Mons. Gent-Parijs, 1931, 648 pp.
Catalogue des Manuscrits conservés à Namur (Musée d'Archéologie, Evêché, Grand Séminaire, Museum Artium S. J.). Gembloux, 1934, 585 pp.
Catalogue de la Bibliothèque de feu Albert Counson, 2 dl., 1934, 172 en 197 pp.
Mariemont (Le château, les collections, le parc). Gembloux, 1935, 48 pp.
Catalogue des manuscrits de la Bibliothèque publique de la ville de Courtrai (Bibliothèque Goethals-Vercruyse et autres fonds). Gembloux-Parijs, 1936, 284 pp.
Le château et le Domaine de Mariemont. Gembloux, 1936, 56 pp., 2e uitg., 1937, 64 pp.

ALS BIJDRAGEN IN TIJDSCHRIFTEN EN VERZAMELWERKEN

- De l'emploi insolite du comparatif dans Minucius Felix (Octavius 24.3).* Musée belge, dl. X, 1906, pp. 287-292.
Le style de Minucius Felix: Le Chiasme. Ibidem, 1906, pp. 293-307.
La carrière de Th. Mommsen. Bulletin pédagogique et bibliographique du Musée belge, dl. X, 1906, pp. 181-185.
Le poète comique Cécilius. Musée belge, dl. XII, 1908, pp. 269-341; dl. XIII, 1909, pp. 5-36.
A propos d'Alfred de Musset. Revue de l'instruction publique, dl. LI, pp. 98-104.
Compte rendu de la Section d'archéologie belge-romaine et franque. Annales du XXIe Congrès (Liège, 1909) de la Fédération archéologique et historique de Belgique, T. I, pp. 350-385.
Un plaidoyer en faveur de la poésie latine. Bulletin bibliographique et pédagogique du Musée belge, dl. XIV, 1910, pp. 79-84.
Renseignements inédits concernant une librairie montoise. Bergen, 1912, 16 pp.
Relations de voyage et de séjour au pays de Liège (XVIe-XVIIe s.). Publications du Musée belge, nr. 36, Leuven-Parijs, 1912, 17 pp.

Commune de Hyon. Inventaire sommaire des archives communales (antérieures à 1836). Inventaires sommaires des Petites Archives du Hainaut, Dl. I, fasc. III, pp. 240-245. Bergen, 1912.

A Mons. L'art à l'Ecole et au Foyer. Dl. 8, nr. 3, 1913, pp. 25-27.

Historique de l'Athénée Royal de Mons. Annuaire de l'Athénée Royal de Mons, 1913-1914, pp. 5-11. Bergen, 1913.

Possédons-nous le portrait de Sénèque? Musée belge, dl. XVIII, 1920, pp. 153-156.

Une nouvelle vie de Sénèque. Musée belge, dl. XXV, 1921, pp. 58-61.

Une nouvelle édition de trois dialogues de Sénèque. Ibidem, pp. 62-65.

Discours prononcé à l'occasion de la manifestation en l'honneur de Paul Thomas, le 2 juin 1923. Bergen, 1923, 7 pp.

Vaison et ses antiquités romaines. Bulletin bibliographique et pédagogique du Musée belge, dl. XXVII, 1923, pp. 5-10.

Sénèque. De Ira I, 1, 4 et la Médée d'Ovide. Musée belge, dl. XXVII, 1923, pp. 131-133.

Contribution à l'histoire de l'Enseignement supérieur en Belgique: Le „doctorat spécial” dans les Universités de l'Etat. Musée belge, dl. XXVIII, 1924, pp. 161-180.

„Cespitare”. Musée belge, dl. XXVIII, 1924, pp. 123-124.

Le Théâtre de Sénèque. Revue belge de philologie et d'histoire, dl. V, 1926, pp. 323-338.

Sénèque et Saint Paul. Bulletin bibliographique et pédagogique du Musée belge, dl. XXX, 1926, pp. 109-124.

La Maison Carrée, considérations sur la littérature latine classique. Musée belge, dl. XXX, 1926, pp. 169-179.

L'architecture montoise au XVIIIe siècle. Gand artistique, 5e année, nr. 7, pp. 135-140.

Extrait du Répertoire des Index et lexiques d'auteurs latins. Revue des études latines, dl. IV, 1926, pp. 195-211.

Auli Gellii Noctium Atticarum Praefatio. Texte revu, publié avec une traduction et un commentaire exégétique. Musée belge, dl. XXXI, 1927, pp. 189-216.

Le comique de Plaute. Musée belge, dl. XXXI, 1927, pp. 61-75.

Prélude au centenaire des Promenades dans Rome. Gand artistique, 6e année, nr. 6, 1927, pp. 101-108. Aix. Ibidem, pp. 190-192.

Remarques sur le VIIIe livre de l'Enéide. Musée belge, dl. XXXII, 1928, pp. 33-43, 129-139, 140-156.

Un manuscrit de la Versio antiqua de Flavius Josèphe, conservé à la bibliothèque de Mons. Revue belge de philologie et d'histoire, dl. VII, 1928, pp. 141-144.

Vaison dans l'antiquité. Ibidem, pp. 957-973.

Mons (met H. DELANNEY). Annales de le Féd. archéol. et hist. de Belgique. XXVIIe session. Congrès de Mons, 1928.

Les Chaussées romaines des environs de Mons. I. La chaussée romaine de Bay à Utrecht. Ibidem, 20 pp.

Catalogue de l'exposition de documents relatifs aux abbayes et monastères de la région de Mons (28 juillet-1er aout 1928). Ibidem, 23 pp.

Sénèque et Britannicus. Musée belge, dl. XXXIII, 1929, pp. 171-209.

Une exposition de reliures anciennes à la Bibliothèque de Mons. Gand artistique, 8e jg., nr. 12, 1929, pp. 264-268.

J. P. Waltzing (1857-1929). Revue belge de phil. et d'hist., dl. VIII, 1929, pp. 1094-1097.

Bonne-Espérance (met Mej. I. VERCAUTEREN). Publications du Congrès archéologique et historique de Mons, 1930. Mons-Frameries, 13 pp.

Les maîtres du Hainaut du XVe au XIXe siècle. Gand artistique, 9e jg., 1930, pp. 159-161.

Les publications du Congrès archéologique et historique de Mons. Ibidem, pp. 170.

Les expositions d'art ancien en pays wallon. Ibidem, pp. 185-189.

L'Université de Gand. Livre d'or du Centenaire de l'Indépendance Belge. Brussel-Antwerpen, 1930, p. 174.

Réédition d'une „Bibliotheca Belgica manuscripta”. Académie Royale d'Archéologie de Belgique. Annales, LXXVII, 7e serie, dl. VII, 1930, pp. 112-113.

- Bibliographie des Travaux de M. Paul Thomas (arrêtée à la date du 31 décembre 1929).* Mélanges Paul Thomas, Brugge, 1930.
- Sénèque en Egypte.* Mélanges Loret. Bulletin de l'Institut français d'Archéologie Orientale, dl. XXX, Cairo, 1930, pp. 83-87.
- La lecture de Sénèque dans une Abbaye du Hainaut.* Mélanges Paul Thomas. Brugge, 1930, pp. 238-247.
- Camille (Enéide, VII, 803-817; IX, 498-915).* Musée belge, dl. XXXIV, 1930, pp. 59-81.
- La IVe églogue et la Méthode historique.* Revue belge de philol. et d'hist., dl. IX, 1930, pp. 783-800.
- Observations sur les manuscrits du „Livres de conduite du régisseur pour le Mystère de la Passion joué à Mons en 1501”.* Revue belge de philol. et d'hist., dl. IX, 1930, pp. 558-563.
- Un répertoire des scolies et commentaires d'auteurs latins.* Revue des Etudes Latines, 8e jg., fasc. III, 1930, pp. 292-295.
- Claude Lorrain interprète de Virgile.* Bollettino dell' Associazione per gli studi Mediterranei, anno I, num. 5, 1930, pp. 3-6.
- Instructions à l'usage des Collaborateurs.* Catalogue général des manuscrits des Bibliothèques de Belgique. Brugge, 1931, 32 pp.
- Manuscrits de Classiques latins à la Bibliothèque de Mons.* Revue des Etudes Latines, 9e jg., 1931; Notes et communications, pp. 38-39.
- Manuscrits de classiques latins conservés à Namur. I. Lettres de Cicéron et de Sénèque du Cod. Namurcensis.* 118. Namurcum, 8e jg., 1931, pp. 62-64.
- Manuscrits signés ou datés du XIIe au XVIe siècle à la Bibliothèque de Mons.* Revue belge de philol. et d'hist., dl. X, 1931, pp. 1070-1076.
- Vaison La Romaine.* Gand artistique, 10e jg., 1931, pp. 41-42.
- Fernand Séverin en Flandre.* Ibidem, pp. 94-98.
- Les très belles orfèvreries de Namur.* Ibidem, pp. 189-194.
- Un chef-d'œuvre de la typographie brugeoise: Le Livre des Destinées.* Ibidem, pp. 195-196.
- L'état présent de la philologie classique: œuvre du passé, tâches de demain.* Actes du Congrès de Nîmes. Association Guill. Budé, Parijs, 1932, pp. 47-60.
- Manuscrits de classiques latins conservés à Namur. II. Le Virgile du Grand Séminaire de Namur.* Namurcum, 9e jg., 1932, pp. 5-8.
- Bibliographie des Catalogues des Manuscrits des Bibliothèques de Belgique.* Brugge, 1933, 16 pp.
- Pictor, Hubertus... A propos d'un ouvrage récent.* Revue belge de philol. et d'hist., dl. XII, 1933, pp. 1273-1291.
- Documents pour servir à l'histoire des anciennes bibliothèques de Tournai.* Ibidem, pp. 155-168.
- Le Catalogue général des Manuscrits des Bibliothèques de la Belgique.* Revue des Bibliothèques, 1933, Parijs, 8 pp.
- Albert Counson.* Revue belge de philol. et d'hist., t. XII, 1933, pp. 1484-1488.
- Allocution prononcée le 11 mars 1933, à la célébration du 10e anniversaire de la fondation de la Société des études latines, au nom des membres étrangers.* Revue des Études Latines, 11e jg., fasc. I, 1933, pp. 40-41.
- Le Prix Albert Counson.* Le Flambeau, 17e jg. nr. 12, 1934, pp. 677-681.
- La vie littéraire à Rome sous le règne de Néron? le rêve de Sénèque.* Les Etudes Classiques, dl. III, nr. 1, 1934, pp. 1-16.
- Aegyptia Coniux.* Mélanges Maspéro, vol. II. Mémoires de l'Institut Français du Caire, dl. LXVII, 1934, pp. 233-239.
- Les Primitifs Tournaisiens.* L'Art et la Vie, 1e jg., nr. 9, 1934, pp. 257-273.
- Paulin d'Essars à Namur en 1739.* Namurcum, 11e jg., nr. 1, 1934, pp. 4-7.
- Le livre Manuscrit du XVe au XIXe siècle.* Mémorial de l'exposition d'Art Ancien à Bruxelles, 1935, pp. 9-20.
- Bibliotheca Horatiana.* Les Etudes Classiques, dl. IV, 1935, pp. 10-27; 351-366.
- Le château de Mariemont.* Revue du Cercle des Alumni de la Fondation Universitaire, dl. VII, nrs. 4-5, 1936, 9 pp.
- Note sur un manuscrit provenant de l'Abbaye de Saint-Ghislain.* Revue Bénédictine, 1936, pp. 80-83.

- Paul Thomas (1852-1937). *Revue des Etudes Latines*, 15e jg., fasc. L, 1937, pp. 49-52.
- Paul Thomas (1852-1937). *Le Flambeau*, 20e jg., 1937, pp. 707-716.
- Paul Thomas (1852-1937). *Revue belge de philol. et d'hist.*, dl. XVI, 1937, pp. 553-556.
- Gli studi belgi sulla figura e l'opera di Augusto et sulla fondazione dell' impero romano*. Istituto di studi romani, XVI. Quaderni Augustei. Studi Stranieri II, 1937, 12 pp.
- Note sur deux éditions plantiniennes conservées au Château de Mariemont*. De Gulden Passer, dl. XV, nr. 2, 1937, pp. 37-58.
- L'état présent de la question des frères van Eyck*. Mémoires de la Société Nationale des Antiquaires de France, 8e série, t. X, 1937, pp. 104-116.
- Rapport sur le dictionnaire de latin médiéval à la dix-huitième session du Comité (24-27 mai 1937) de l'Union Académique internationale*. Bulletin de la Classe des Lettres et Sciences morales et politiques, 1937, pp. 24-35.
- Sur quelques expressions touchant au Domaine du Livre du Moyen âge*. Bulletin Ducange, dl. XI, 1937, pp. 16-22.
- Du manuscrit d'auteur à la première édition*. Bulletin de la classe des Lettres et des Sciences Morales et Politiques, 5e série, XXIV, 1938, pp. 497-511.
- Un exposé de Paul Thomas († 1937) sur l'étude des textes latins du Moyen âge*. Bulletin Ducange, dl. XII, 13e jg., 1938, pp. 46-49.
- Notes lexicographiques à propos de la „pecia” et de la transcription des livres au XIIIe et au XIVe siècle*. Ibidem, 13e jg., pp. 153-161.
- Notice sur Paul Thomas*. Annuaire de l'Académie Royale de Belgique, jg. 105, 1938, pp. 173-238.
- Le catalogue général des Manuscrits des Bibliothèques de Belgique*. The library Quarterly, vol. VIII, 1938, pp. 523-527.
- Le Catalogue des „Codices reginenses latini”, 1-250 par A. Wilmart*. *Revue belge de philol. et d'hist.*, dl. XVII, 1938, pp. 449-459.
- Belgium latinum*. Essai sur l'usage et l'étude de la langue latine en Belgique, des origines à nos jours. Istituto di Studi Romani. *Per lo studio e l'uso del Latino*. Roma, Anno 1, nr. 1, 1939, pp. 12-30.
- Fata Libelli. L'exemplaire de présentation des Opera de Juste Lipse, de 1637* (note complémentaire et rectificative). De Gulden Passer, dl. XVII, 1939, pp. 31-38.
- Le Fondement de la morale entre Nations, d'après quelques chefs-d'œuvre de la littérature antique*. *Revue hebdomadaire du 61e district du Rotary-International*, 1939, pp. 574-577.
- Note sur un livre d'Heures de la fin du XVe siècle, conservé au Château de Mariemont*. *Revue belge d'archéologie et d'histoire de l'art*, dl. IX, 1939, pp. 109-115.
- L'avenir des études historiques et bibliographiques dans le Hainaut*. Bulletin de la Classe des Lettres et des Sciences morales et politiques, 5e série, dl. XXVI, 1940, pp. 282-309.
- Contribution à l'histoire de l'exégèse du Satyricon*. Mélanges Alfred Ernout. Parijs, 1940, pp. 135-140.